

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ПАТОПСИХОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 053 Психологія
Освітня програма «Психологія»
Рік навчання II, семестр 4
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

Мартинюк Ірина Анатоліївна
martirene@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2465>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Патопсихологія» одна з фундаментальних у забезпеченні майбутніх психологів ґрунтовними знаннями про психіку та її функціонування. Вона є обов'язковою в ОП «Психологія». Дисципліна ознайомлює слухачів з відхиленнями у психічній діяльності людини та розвиває уміння диференціювати психічну норму від психічної патології. Вона забезпечує розуміння сутності психічної патології та її проявів при різних психічних захворюваннях; надає інформацію, важливу для вирішення практичних проблем, про види та сутність порушень психічних процесів, види та сутність порушень свідомості, розлади особистості, розлади поведінки, особливості прояву розладів психіки людини у різні вікові періоди; також розвиває навички добору та застосування методів діагностики порушень психічних процесів; формує толерантне ставлення до людей із психічною патологією.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК): диференціювання психічної норми та психічної патології, аналіз і діагностика патологічних проявів психіки;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатністю застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК2. Знаннями та розумінням предметної області та розумінням професійної діяльності;

ЗК4. Здатністю вчитися й оволодівати сучасними знаннями;

ЗК5. Здатністю бути критичним і самокритичним;

ЗК6. Здатністю приймати обґрунтовані рішення;

ЗК8. Здатністю генерувати нові ідеї

ЗК8. Навичками міжособистісної взаємодії;

ЗК9. Здатністю працювати в команді;

ЗК11. Здатністю зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової

активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатністю оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;

СК2. Здатністю до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;

СК3. Здатністю до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків;

СК4. Здатністю самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;

СК9. Здатністю здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту;

СК10. Здатністю дотримуватися норм професійної етики;

СК11. Здатністю до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН) із дисципліни:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та прогнозувати шляхи їх розв'язання;

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань;

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальними, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;

ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;

ПРН11. Складати та реалізовувати план діагностичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта забезпечувати ефективність власних дій (у т.ч. у роботі з особами, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни);

ПРН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості;

ПРН15. Відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога;

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії (ПРН18).

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні/ самостійна робота)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Модуль 1. Патопсихологія як наука				

Тема 1. Патопсихологія: предмет та завдання	2/2/3	Знання патопсихологічної термінології. Розуміння предметного поля патопсихології, ознак психічної патології. Уміння працювати з фаховою літературою. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз проведення патопсихологічних досліджень	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 15 балів
			Виконання одного із запропонованих завдань на вибір, що стосуються поняття психічної патології	Перевірка виконання завдання на ЕНК 20 балів
Тема 2. Історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології	2/2/3	Знання предметного поля патопсихології. Розуміння підходів до надання допомоги людям із психічною патологією. Уміння працювати з фаховою літературою. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методів патопсихологічного дослідження	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 15 балів
			Характеристика патопсихологічних регістр-синдромів	Перевірка виконання завдання на ЕНК 20 балів
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Модуль 2. Порушення психічних процесів та свідомості людини				
Тема 1. Розлади відчуттів та сприймань та їх дослідження	2/2/3	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення психіки. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для	Аналіз методик дослідження порушень сенсорної сфери, тренування у їх застосуванні	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів
			Аналіз розладів відчуттів і сприймань у	Перевірка виконання

		дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	структурі психічних та соматичних захворювань	завдання на ЕНК 5 балів
Тема 2. Розлади уваги та їх дослідження	2/2/4	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення психіки. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методик дослідження порушень уваги	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів
			Аналіз розладів уваги у структурі психічних та соматичних захворювань	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 балів
Тема 3. Розлади пам'яті та їх дослідження	2/2/4	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення психіки. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методик дослідження порушень пам'яті	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів
			Аналіз розладів пам'яті у структурі психічних та соматичних захворювань	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 балів
Тема 4. Розлади мислення і мовлення та їх дослідження	2/2/7	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення психіки. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методик дослідження порушень мислення	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів

		літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз розладів мислення у структурі психічних та соматичних захворювань	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 балів
Тема 5. Розлади інтелекту та їх дослідження	2/2/5	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення психіки. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методик дослідження порушень інтелекту	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів
			Аналіз розладів інтелекту у структурі психічних та соматичних захворювань	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 балів
Тема 6. Розлади емоційно-вольової сфери та їх дослідження	2/2/4	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення психіки. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методик дослідження порушень емоційно-вольової сфери	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів
			Аналіз розладів емоційно-вольової сфери у структурі психічних та соматичних захворювань	Перевірка виконання завдання на ЕНК 5 балів
Тема 7. Розлади свідомості	2/2/4	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак	Аналіз ознак порушення свідомості	Перевірка письмового виконання

		порушення свідомості. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння визначати вид порушення свідомості. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз розладів свідомості, викликаних використанням психоактивних речовин	завдань, усне опитування 5 балів
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Модуль 3. Порушення особистості та її поведінки				
Тема 1. Розлади особистості клієнтів із вадами саморегуляції	2/2/4	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення особистості. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи дослідження порушень особистості. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз методик дослідження порушень особистості	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 10 балів
			Аналіз розладів особистості	Перевірка виконання завдання на ЕНК 10 балів
Тема 2. Розлади поведінки особистості	2/2/4	Знання механізмів порушення психіки. Розуміння ознак порушення поведінки особистості. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати	Аналіз форм девіантної поведінки	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 10 балів
			Аналіз видів розладів поведінки	Перевірка виконання завдання на ЕНК

		методи для дослідження порушень поведінки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.		10 балів
Тема 3. Віковий аспект порушень психіки	4/4/5	Знання особливостей порушення психіки на різних вікових етапах людини. Розуміння ознак порушення психіки у людей різного віку. Уміння працювати з фаховою літературою. Уміння добирати методи для дослідження порушень психіки. Здатність застосовувати набуті знання для аналізу та розв'язання практичних задач.	Аналіз специфічних розладів здібностей до навчання	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 10 балів
			Аналіз методик дослідження порушень психічного розвитку у дітей	Спостереження проведення досліджень у парах, оцінка попередньої підготовки до заняття 10 балів
			Аналіз розладів особистості на різних вікових етапах	Перевірка виконання завдання на ЕНК 10 балів
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Модуль 4. Загальна психопатологія. Патопсихологічні порушення при окремих психічних захворюваннях				
Тема 1. Загальне поняття психопатології та основні підходи до класифікації психічних захворювань	2/2/3	Цілісне уявлення про порушену психіку, показники її порушення. Розуміння класифікації психічних захворювань. Розвиток міжособистісної	Аналіз роботи психолога з дитячою психічною патологією	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 15 балів
			Патопсихологічна характеристика наведених психічних розладів	Перевірка виконання завдання на ЕНК

		взаємодії. Формування уявлення про важливість взаємодії з фахівцями інших галузей під час надання психологічної допомоги людям і з психічною патологією.		20 балів
Тема 2. Характеристика психічних розладів відповідно до Міжнародної класифікації психічних і поведінкових розладів	2/2/3	Знання найбільш поширених психічних розладів. Розуміння можливостей надання психологічної допомоги людям з психічною патологією. Уміння добирати способи психологічної допомоги людям з психічною дисфункцією. Формування толерантного ставлення до людей з психічними відхиленнями. Зміцнення позиції щодо важливості здорового способу життя для збереження фізичного та психічного здоров'я особистості.	Аналіз клінічних випадків	Перевірка письмового виконання завдань, усне опитування 5 балів
			Підготовка доповіді на одну з тем, що стосується реабілітації людей із психічними розладами	Перевірка виконання завдання на ЕНК 20 балів
Проміжний контроль	1	Узагальнення набутих знань та умінь.	Виконати тест	Перевірка виконання тестів на ЕНК 30 балів
Всього за 4 семестр				70
Екзамен		Розуміння процесу патопсихологічного	Виконати тест, пройти усну	30

		дослідження, сутності психічних порушень.	співбесіду за відкритими питаннями тесту.	
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	<p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку за умови погодження з деканатом.</p> <p>Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.</p>
Політика щодо академічної доброчесності:	<p>Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654).</p> <p>Ви повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p>
Політика щодо відвідування:	<p>Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену.</p> <p>За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).</p>

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Мартинюк І. А. Патопсихологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2021. 208 с.

2. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Практикум [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Каравела, 2023. 184 с.
3. Патопсихологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Максименко С. Д., Чуприков А. П., Прокопович Є. М., Рожкова І. В., Лобанов С. О.]. К.: КММ, 2009. 208 с.
4. Полозенко О. В., Мартинюк І. А. Словник термінів із патопсихології. К.: НУБіПУ, 2010. 53 с.

Допоміжні

1. Гальчук О. Я. Клінічна психологія: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів]. К.: Атіка, 2012. 216 с.
2. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки: навч. посіб. К.: Либідь, 2011. 520 с.
3. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи: навч.-метод. посіб. / За ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. К.: Інтермед, 2005. 416 с.
4. Чабан О. С., Хаустова О. О., Омелянович В. Ю. Психічні розлади воєнного часу: монографія. К.: Медицина, 2023. 232 с.
5. Child Psychopathology. Third edition. Edited by Eric J. Mash & Russell A. Barkley. NY: Guilford Press, 2014. 1010 p.
6. Ronald J. Comer & Jonatan S. Comer. Abnormal Psychology. 10th Edition. NY: Worth Publishers, 2017. 784 p.

Інформаційні ресурси

1. Відеоматеріал «Діти-аутисти: оточення визначєє усе». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aQ-8ToH1Urw> (дата звернення: 20.05.2024).
2. «Коло сім'ї»: Про психічне здоров'я та його розлади (цикл відеоматеріалів). URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLPzY4QrFdCWOT5WqSvPDj-DAVVRvXQSvH> (дата звернення: 20.05.2024).
3. «Коло сім'ї»: Про психічне здоров'я і шляхи його плекання (цикл відеоматеріалів). URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLPzY4QrFdCWNw_rshby_ZPN7diXwRWtcm (дата звернення: 20.05.2024).